

LBRIS

We know
books

I.L. CARAGIALE

Nuvele

Prefață, fișă biobibliografică
și referințe critice de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CARAGIALE, ION LUCA

Nuvele / I.L.Caragiale. pref., fișă biobibliografică și referințe critice
de Lucian Pricop – Ed. a 6-a – București: Cartex 2000, 2025

ISBN 978-606-091-271-2

I. Pricop, Lucian (ed. șt.)

821.135.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Prefață</i> (Lucian Pricop).....	7
<i>Fișă biobibliografică</i>	25
<i>Referințe critice</i>	27
Notă asupra ediției	59

ÎN VOLUME

Trei novele (1892)

Păcat	63
O făclie de Paște.....	93
Om cu noroc.....	108

NOTE ȘI SCHIȚE (1892)

Din carnetul unui vechi sufletor	113
Grand Hotel „Victoria română“	133
Un artist.....	138
Norocul culegătorului	141

SCHIȚE UȘOARE (1896)

Noaptea Învierii	144
------------------------	-----

SCHIȚE (1897)

O invenție mare	151
Poveste	154

MOMENTE (1901)

La hanul lui Mânjoală	161
Cănuță om sucit.....	170

Două loturi	179
La conac	194
Caut casă	200
Boborul	204
Baioneta inteligentă	209

SCHIȚE NOUĂ (1910)

Kir Ianulea	213
Mama	239
Pastramă trufanda.....	244
Partea poetului	250
Monopol.....	256
Ion.....	262
Calul dracului.....	267

ÎN PERIODICE

În vreme de război	279
--------------------------	-----

POSTUME

Abu-Hassan.....	299
-----------------	-----

Caragiale este astăzi un bun de consum aproape cotidian

Caragiale este astăzi un bun de consum aproape cotidian. Îl evocăm zilnic, uzând până la slogan un repertoriu de fraze, replici și idei. Uneori ne pare că viața noastră se desfășoară pentru a valida formulările personajelor lui Caragiale; în același timp, opera lui Caragiale pare creată pentru a ne valida setul de armonii ideal-paremiologice. În vreme ce, noi, cei care-l recităm incantatoriu, suntem din ce în ce mai puțin dispuși să detabuizăm sloganuri pseudo-critice.

Caragiale nu mai este citit *pe dinăuntru*, pentru că, fiind știut *pe dinafară*, rămâne pe soclul clasicilor, iremediabil sluiți de formulări tocite. Desigur, valabile ca exerciții critice, și textele care propun o permanentizare a contemporaneității lui Caragiale sunt susceptibile de exces mitografic. Chiar dacă ne plac, „citirile“ întreprinse de Alexandru Călinescu, Mircea Iorgulescu, Valeriu Cristea, Florin Manolescu, Liviu Papadima, Ioana Pârvulescu merg pe ideea vidului, a fantezelor lipsite de substanță, a automatismului sau a anomaliei și fac din Caragiale un precursor al absurdului. Se pun în evidență modernitatea *esențială* a literaturii lui, modernitate ce coexistă în mod paradoxal cu tirania retardului unui stil clasicist.

Din metamorfozele posibile ale clasicilor, noi descoperim astăzi un strat de semnificații și, oricât de revelator ar fi acest strat, el nu le suprimă nici pe acelea care au fost deja dezvăluite, nici pe acelea care vor fi. Când afirmăm că I.L. Caragiale este un scriitor contemporan, înțelegem prin aceasta că el aparține nu numai zilei de astăzi, ci și zilei de mâine, și că nu-l sustragem unei deveniri.

TREI NOVELE
(1892)

PĂCAT...

I

Un băietan voinic – barba de-abia-i mijeste, și sub căciula de oaie părul creț și des... și niște ochi blânzi – și mintos tânăr. Când a plecat de acasă să meargă la București p-atâția ani în școli, mama lui – de treabă femeie! – l-a sărutat de-atâtea ori, i-a potrivit părul, i-a netezit căciula și iar l-a sărutat, și i-a zis:

– Niță, mamă, te duci frumos și sănătos: să-ți ajute Dumnezeu și Maica Domnului să-mi vii înapoi tot așa!

Și cât era de cuminte bătrânica nu s-a mai putut stăpâni... a biruit-o plânsul. De multe ori a dat el să plece; și ea l-a ținut să-l mai mângâie încă. Lui îi ardea să se ducă, și măcar că-i era dragă mama, parcă avea acum necaz pe ea că-i prea întârziează plecarea. A plâns și el, ce-i drept, de plânsul ei, dar pe când ochii-i erau triști, închipuirea zbura cu bucurie pe drumul ce i se deschidea lung și necunoscut înainte.

Trei ani de-o neclintită monotonie... Aceleași ceasuri... aceiași pași... trei ani întregi! Al patrulea, deși se anunțase de la început a urma aceeași neabătută cale, păstra pentru mai târziu o noutate, o ciudată surprindere.

Alături cu seminarul, o casă veche boierească... De la ferestrele și de pe pridvorul din spatele ei se vedea peste zid în curtea de recreație a școlii. Odată, într-o zi de sărbătoare, Niță se plimba singur prin curte cu o carte în mână: rămăsese în școală

să se prepare de examenele apropiate. Era o dogmă încâlcită: el ocolea curtea repezind pe de rost cu cartea-nchisă-n mână. Anevoie se putea ține minte așa fraze torturate... Deschise iar cartea...

Trecând prin dreptul zidului, seminaristul tresări; un ghemotoc de hârtie îl lovi pe mână și alunecând peste cartea deschisă sări cât colo înaintea lui. Niță se opri pe loc... Neapărat iar o glumă a vreunui camarad... un miez de pâine muiat în cerneală... sau cine știe ce.

Se uită-mprejur... în curtea școlii nimeni... Lovitura venise dinspre casele de-alături... Ridică ochii în sus și văzu la cea mai apropiată fereastră vecină, care era deschisă, perdelele mișcându-se ca și cum ar fi fost cineva ascuns îndărăt... Ce-o fi?

Să vedem... Seminaristul s-aplecă și luă ghemotocul: era ceva înfășurat înăuntru... Voi să-l desfacă. O înțepătură... Un ac cu gămălie! Ce păcăleală proastă! Supărat, trânti ghemotocul și începu să ștergă degetul împuns în vârful căruia, după fiecare storsătură, creștea repede la loc o mărgea mare roșie.

Ghemotocul izbit cu necaz în pământ se desfăcu... Între cutele lui, o floare!... Cu mirare și cu mai multă luare-aminte ca-n-tâia oară, el ridică binișor hârtia... În adevăr era o garoafă – ca sângele ce-i curgea din deget – ruptă de curând...

Desfăcu atunci mai bine... Ceva scris...

Trupul tânăr se simți furnicat din creștet până-n tălpi de un fior fierbinte... Căldura toată i se urcă la frunte... Ascunse în sân hârtia și floarea, cercetă de jur împrejur cu ochii să nu fi văzut cineva din școală cele petrecute și fugi înăuntru fără a mai cu-teza să ridice ochii la fereastra unde se mișcau perdelele.

Bolnav... Friguri și bătaie de inimă, încât nu se putea ține pe picioare. Părintele-director s-a convins că e rău băiatului și l-a trimis să se odihnească. Niță s-a suit în dormitor, s-a aruncat în pat, a scos din sân floarea și biletul ș-a citit încă o dată, iar, și mereu:

„Ești frumos... Dacă ai vrea, te-aș iubi mult.“

...Dacă ar vrea!...

Cine să fie? El nu e copil, e flăcău de douăzeci și trei de ani... Cine?... O femeie!

Bolnavul sare din pat, iese din dormitor și fără să mai anunțe pe cineva, după cum cere regulamentul, iese pe poartă. Pe dinaintea caselor vecine, el își potolește pasul și trece peste drum ca să poată apuca toată fațada dintr-o singură căutătură. Ferestrele de la pod sunt toate închise și perdelele lăsate.

El știe că e frumos... Mama i-a spus-o adesea, poate mai adesea fetele din sat, dar desigur mai mult decât toate sora lui Cuțiteiu, Sultana, care nu i-a spus-o niciodată... Cu dragoste amestecată și cu puțină mândrie zâmbește el când îi vine acum în minte mama lui.

S-a înserat bine și seminaristul tot se plimbă de colo până colo pe dinaintea casei unde se află acea femeie care l-ar iubi mult „dacă ar vrea el“... Clopotul pentru cină sună la școală. Asta-l deșteptă; el grăbește și intră.

Sunt toți la masă; lui nu-i e foame... Merge și se culcă așezând sub pernă biletul și garoafa, după ce iarăși privește îndelung icoana acelor vorbe, pe care de-acu nu le mai poate uita vreodată.

Zgomotul celorlalți băieți venind în dormitor îl supără foarte. La intrarea lor, el vâra iute mâna sub căpătâi, apucă bogăția ascunsă și stă nemișcat... Unii îl întreabă câte ceva... nu înțeleg bine ce... el nu suflă, prefăcându-se adormit.

Aproape de miezul nopții. Dorm în sfârșit toți. Niță se scoală încetinel și cu cea mai mare precauție iese; găsește ușa sălii pe pipăite și coboară în curte... La fereastră, lumină... geamurile deschise și perdelele lăsate. El rămâne cu ochii pironiți acolo, rătăcind în altă lume, pe care o visase parcă adesea, dar nu spera s-o vadă vreodată.

Flăcăul își umflă pieptul, întinzându-și brațele amorțite de friguri, până-i trosnesc încheieturile, când perdelele se dau într-o parte și o femeie pune mâna pe geamuri să le închidă. Seminaristul îngheață; vrea să strige; dar nu poate, și până să treacă efectul loviturii, fereastra e închisă, perdelele lăsate la loc și lumina stinsă.

Se apropie de ziuă când tânărul se hotărăște să se-ntoarcă-n dormitor... Se trânteste pe brânci în pat, își reazemă inima, în

LBRIS

We know
books

I.L.CARAGIALE

**Momente
Schite**

Prefață, fișă biobibliografică
și referințe critice de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CARAGIALE, ION LUCA

Momente. Schițe / I. L. Caragiale; pref., fișă biobibliografică și referințe critice de Lucian Pricop – Ed. a 11-a – București:

Cartex 2000, 2025

ISBN 978-606-091-284-2

I. Pricop, Lucian (ed. șt.)
821.135.1

Textele ediției de față sunt reproduse după:

I.L. Caragiale, Momente,

Editura pentru Literatură, București, 1969.

Au fost operate modificări privind ortografia în vigoare.

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Prefață (<i>Lucian Pricop</i>).....	7
Fișă biobibliografică.....	14
Referințe critice.....	16
MOMENTE. SCHIȚE	
25 de minute.....	29
Un pedagog de școală nouă.....	34
Amicul X.....	45
Proces verbal.....	49
D-L Goe.....	53
Vizită.....	58
Triumful talentului.....	63
Petițiune.....	68
Lanțul slăbiciunilor.....	74
Tren de plăcere.....	79
Tempora.....	86
Situațiunea.....	90
Five o'clock.....	95
High-life.....	100
Diplomație.....	105
Amici.....	109
Art. 214.....	115
Căldură mare.....	128
Bubico.....	133
C.F.R.....	139
Mitică.....	144
Repausul dominical.....	149

Lache și Mache.....	155
Moftul Român.....	159
Moftangii.....	162
La poștă.....	168
Accelerat no.17.....	169
Dascăl prost.....	174
Premiul întâi. O reminiscență din tinerețile pedagogului.....	179
Bacalaureat.....	185
La Peleş.....	189

ACTUALITATEA PERENĂ A EFEMERULUI

Volumul de proză scurtă *Momente* de Ion Luca Caragiale a apărut pentru prima dată la București, la Editura librăriei Socec, în 1901. Sumarul cărții conținea, alături de patru nuvele și povestiri (*La hanul lui Mănjoală, Cănuță, om sucit, La conac și Două loturi*), patruzeci și una de schițe și foiletoane, din care cele mai multe fuseseră publicate, mai întâi, în ziarul „Universul“ (între 1899-1900), iar restul, preponderent în revista „Moftul român“ (1901).

Într-un articol programatic, *O bună lectură*, I. L. Caragiale observă că „A crea o literatură înscamnă a crea o proză“, întrucât aceasta din urmă este deliberată, construită, pretinzând o anume rigoare reflexivă, iar, pe de altă parte, „tehnica prozei ascunde sute și mii de secrete, a căror subtilitate ar sfida cele mai rafinate cursuri de retorică“. O ilustrare foarte interesantă a apetitului constructiv și reflexiv al prozatorului conține chiar volumul de *Momente*, unde ordinea schițelor nu este aleatorie, ci premeditată de autor, bine calculată în vederea obținerii unor anumite efecte. O privire aruncată asupra sumarului e întru totul revelatoare: *Momentele* constituie un volum gândit și construit de Caragiale conform tehnicii muzicale, în care câte o *temă* anunțată și fixată de către o schiță se dezvoltă în diverse *variațiuni* prin intermediul schițelor subsecvente. Astfel, *Reportaj* inaugurează seria de *momente* dedicate presei și acelor „infatigabili reporteri“ din speța lui Caracudi: *Ultima oră!..., Boris Sarafoff!..., Groaznica sinucidere din strada Fidelității*, acestora le urmează imediat o schiță înrudită, *Amicul X...*, unde eroul, colportor de informații prelucrate fantezist, realizează un soi de gazetă vorbită. O altă serie de schițe

25 DE MINUTE...

..... *Fiți toți joi în gară la-nălțimea patriotismului vostru, care nu s-a dezmințit niciodată, mai ales în așa plăcute, putem zice chiar fericite ocaziuni!*

Cetățeni!!

Săptămâna viitoare este o zi solemnă pentru orașul nostru!!!“

Astel se-ncheia proclamația adresată de câteva zile de părințele orașelului Z... către administrații săi, afișată pe cale publică și reprodusă în capul ziarului oficios *Sentinela ordinii* cu acest frumos motto:

„Evenimentele mari fac totdeauna să tacă micile pasiuni!“

Toată lumea era în adevăr plină de entuziasm, deși *Drapelul libertății*, dirijat de decanul avocaților, își termina articolul său de fond cu cuvintele:

„...Vom căuta să fim cât se poate mai parlamentari. În zadar mișeii de la primărie convoacă lumea la gară! Declarăm sus și tare că joi nu va fi entuziasm, ci numai o meschină și dezgustătoare paradă oficială. Să înceteze dar cu infamele lor mistificațiuni!... Săptămâna viitoare nu poate fi o zi solemnă; ea nu va fi decât un moment trist pentru concetățenii noștri!“

Directorul, care era însărcinat a gera afacerile prefecturii – districtul neavând deocamdată titular – la citirea acestor șiruri răutăcioase, a șoptit cu zâmbetul său diplomatic:

– Om vedea!

Joia multășteptată a sosit. Vodă și doamna, plecând în străinătate, trebuie să se oprească douăzeci și cinci de minute în gara din marginea orașelului Z... De dimineață, peronul gării, decorat

LIBRIA | We know books

cu împletitură de brad, cu marca județului, stegulețe tricolore și covorul cel roșu al primăriei, este înțesat de lume – garnizoana, garda civică, școalele, autoritățile, notabilii și cât public a mai putut încăpea.

Directorul a plecat de la șapte de-acasă spre a lua, împreună cu primarul, cele din urmă dispozițiuni la fața locului. Nevasta lui a rămas să se gătească și să vie mai târziu la gară cu copiii și cu amicul. Amicul este un profesor foarte tânăr, care locuiește la directorul de un an de zile; el dă și lecții la copii și redijează *Sentinela ordinii*; e băiat bun și scrie minunat: se dă ca aproape pozitiv că tot el a scris proclamația.

Acum tot e gata... Directorul se duce la o extremitate a peronului și-și aruncă privirile la mulțimea adunată până în cealaltă extremitate... Atunci îi clipește de departe în minte cuvintele *Drapelului*, și-și mângâie favoritele cu mulțumire...

Dar sunt zece fără zece... și cocoana nu mai vine... Ce să fie? Trenul domnesc s-a anunțat de la stația apropiată... În patru minute trebuie să fie aici... Toți ochii joacă între ceasornic și capătul liniei... Încă trei minute... Două... Un minut... S-aude șuierul cald...

– La o parte, domnilor! zice grav șeful gării potrivitându-și bine șapca roșie.

Iată-! Pieptul lat al locomotivei s-arată la cotitura liniei. Arătarea crește, crește mereu, sforăind semeață și alunecând cu eleganță maiestooasă către peron. Cazanul fierbe, fanfara țipă, școlarii intonează imnul – un concert monstru... Vagonul domnesc intră la peron. Un freamăt furnică de colo până colo prin mulțime. Deodată, și glasurile copiilor și țipetele trâmbițelor și clocotitura norului fierbinte care se smacină captiv în pânțele mașinii sunt acoperite de urale zguduitoare... Trenul se oprește, conform programei oficiale, la zece ore precise; suveranii cobor din vagon cu suita, iar consoarta directorului n-a sosit încă!

Se face prezentarea autorităților și notabililor, după care vodă trece între bărbați, iar doamna între dame.

Întâiul clopot! Directorul, foarte nervos, mână un vătășel călare s-aducă numaidecât pe cocoana, pe copii și pe domnul profesor.

Măria-sa doamna e foarte veselă de conversația damelor; dar dumnealor o iau repede și se-ntind la vorbă... Una o povățuiește pe doamna să se păzească pe drum de răceală:

– Nu te juca, soro! Boala n-alege...

Doamna mulțumește de binevoitoarea povață și asigură că s-a-ngrijit bine, a luat haine d-acasă... În acest timp, directorul tremură de neastâmpăr.

Al doilea clopot! Măriile-lor fac un pas înapoi pregătindu-se să se suie... Directorul, asudat și înecat de emoție, s-apropie să fie un discurs. Lui Vodă:

– Măria-ta!... nu plecați!... nu trebuie să plecați!... D-abia al doilea clopot a sunat; n-a sunat nici măcar al treilea!... A! dacă ar fi sunat al treilea, atunci aș înțelege să vă grăbiți... Dar nu! Și chiar să fi sunat al treilea... să zicem!... n-aveți grije: nu pleacă trenul fără măriile-voastre... s-a dat ordin în consecință!... Așadar, având aceasta în vedere, cu onoare sunteți invitați să binevoii a lua în considerațiune... că acest district, acest oraș, în fine toți concetățenii noștri v-au iubit atât și au făcut sacrificii!...

Apoi, cu mai multă căldură, doamnei:

– Să nu plecați măcar măria-voastră!... N-a venit încă toată lumea!... mai sunt dame, mai sunt copii, mai sunt amici, cari ar dori să vă vază ca pe o mamă!

Vodă, zâmbind foarte bucuros, zice:

– Mai stăm, mai stăm, domnule director.

– Mersi! răspunde acesta în culmea emoției...

Și, lăsând pe suverani, aleargă la capătul peronului, se suie în picioare pe o bancă și se-nalță în vârful deștelor, făcând către șoseaua dinspre oraș semne violente cu batista. În adevăr, pe șosea vine o trăsură în goană, urmată de un vătășel călare.

– Aide, soro! aide, nene, pentru numele lui Dumnezeu! că m-ați omorât!

– Vezi! nu-ți spuneam eu că-i târziu! zice palpitând cocoana către profesor.

Directorul își introduce pe peron familia și strigă sever către macagiul care stă drept, cu mâna gata pe cureaua clopotului:

– Să nu tragi!... Nu e voie să suni! Măriile-lor n-au isprăvit încă; mai au treabă aici!

LBRIS

We know
books

I.L.CARAGIALE

Teatru

Prefață, fișă biobibliografică
și referințe critice de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CARAGIALE, ION LUCA

Teatru / I. L. Caragiale; pref., fișă biobibliografică și ref. critice de
Lucian Pricop – Ed. a 8-a – București: Cartex 2000, 2025

ISBN 978-606-091-309-2

I.Pricop, Lucian (ed. șt.)

821.135.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Prefață (Lucian Pricop)</i>	7
<i>Fișă biobibliografică</i>	11
<i>Referințe critice</i>	13
<i>Notă asupra ediției</i>	35
<i>O noapte furtunoasă</i>	37
<i>Conul Leonida față cu reacțiunea</i>	79
<i>O scrisoare pierdută</i>	91
<i>D-ale carnavalului</i>	167
<i>Năpasta</i>	221

LIBRIS

We know
books

O NOAPTE FURTUNOASĂ

COMEDIE ÎN DOUĂ ACTE
(1879)



PERSOANELE:

JUPÂN DUMITRACHE TITIRCĂ INIMĂ-REA, cherestegiu, căpitan
în garda civică
NAE IPINGESCU, ipistat, amic politic al căpitanului
CHIRIAC, tejehtar, om de încredere al lui Dumitrache, sergent în gardă
SPIRIDON, băiat pe procopseală în casa lui Titircă
RICĂ VENTURIANO, archivar la o judecătorie de ocol, student în
drept și publicist
VETA, consoarta lui Jupân Dumitrache
ZIȚA, sora ei

În București, la Dumitrache

ACTUL I

O odaie de mahala. Ușă în fund dând în sala de intrare; pe
amândouă părțile ușii din fund, câte o fereastră. Mobile de lemn și
paie. La stânga, în planul întâi și-n planul din fund, câte o ușă; în
dreapta, pe planul al doilea, altă ușă. În dreapta în fund, rezemată de
fereastră, o pușcă de gardist cu spanga atârnată lângă ea.

Scena I

JUPÂN DUMITRACHE, în haine de căpitan de gardă fără sabie,
și NAE IPINGESCU

JUPÂN DUMITRACHE (*urmând o vorbă începută*): Iaca, niște
papugii... niște scârța-scârța, pe hârtie! 'I știm noi! Mănâncă pe
datorie, bea pe veresie, trag lumea pe sfoară cu pișicherlicuri...
și seara... se gătesc frumos și umblă după nevestele oamenilor
să le facă cu ochiul. N-ai să mai ieși cu o femeie pe uliță, că se
ia bagabonții laie după dumneata. Un ăla... un prăpădit de am-
ploiat, n-are chioară în pungă și se ține după nevestele negusto-
rilor, să le spargă casele, domnule!

IPINGESCU: Nu se ia după toate, Jupân Dumitrache; după cum e
și femeia: dacă trage la ei cu coada ochiului și face fasoane,
vezi bine! Bagabonții atât așteaptă.

JUPÂN DUMITRACHE: Ba să am pardon! Știu eu ce vrei dum-
neata să zici... Dar nevastă-mea nu-i d-alea, domnule.

IPINGESCU: Vai de mine! Jupân Dumitrache, adică, gândești că
am vrut pentru ca să-ți fac un atac? Îmi pare rău!

JUPÂN DUMITRACHE: Nu, nene Nae; dar vreau să zic adică că
nevasta mea nu-i d-alea cum ziseși, și iaca, după mine de ce s-a
luat?

IPINGESCU: S-a luat bagabonții și după dumneata?

JUPÂN DUMITRACHE: S-a luat și se ia...

IPINGESCU: Și cum ești dumneata!...

JUPÂN DUMITRACHE: Eu am ambiț, domnule, când e vorba la o adică de onoarea mea de familist...

IPINGESCU: Rezon!

JUPÂN DUMITRACHE: Apoi să știu de bine că intru în cremenal! Să mai văz eu numai că se ține bagabontul după mine, și lasă-l...

IPINGESCU: Care bagabont?

JUPÂN DUMITRACHE: Ei! Iaca... un bagabont! De unde-l cunosc eu?

IPINGESCU: Apoi, dacă nu-l cunoști, de unde știi că-i bagabont?

JUPÂN DUMITRACHE: Asta-i! Una vorbim și bașca ne-nțelegem. Dar de! ai dreptul; nu știi ce mi s-a întâmplat, nu știi cum mă fierbe el pe mine de două săptămâni de zile?... Nu că mi-e frică de ceva, adică de nevastă-mea... să nu...

IPINGESCU: Aida de! Coana Veta! Mie-mi spui? N-o știu eu?...

JUPÂN DUMITRACHE: Nu că mi-e frică... dar am ambiț, domnule; când e vorba la o adică de onoarea mea de familist...

IPINGESCU: Rezon!

JUPÂN DUMITRACHE: Bagabontul...

IPINGESCU: Că bine zici! Începuseși să-mi spui istoria.

JUPÂN DUMITRACHE: Stai s-o iau de la cap.

IPINGESCU: Stau.

JUPÂN DUMITRACHE: Știi dumneata că la lăsata secului am mers la grădină la „Junion“; eram eu, consoarta mea și cumnată-mea Zița. Ne punem la o masă, ca să vedem și noi comediile alea de le joacă Ionescu. Trece așa preț ca la un sfert de ceas, și numai ce mă pomenesc cu un ăla, cu un bagabont de angloizat...

IPINGESCU: De unde știi că era angloizat?

JUPÂN DUMITRACHE: După port nu semăna a fi negustor. Mă pomenesc că vine și se pune la altă masă alături, cu fața spre masa noastră și cu spatele la comedie. Șade rezemat într-un peș, șade, șade, șade, și se uită lung și galiș la cucoane, se uită, se... Eu, cum m-a făcut Dumnezeu cu ambiț, mă scol ca să plecăm; cucoanele nu! Că să mai ședem, că încă nu s-a isprăvit comedia. Încep să mă-ncruntez la bagabontul și mai că-mi venea să-l cârlesc, dar mi-era rușine de lume: eu de! negustor, să mă pui în public cu un coate-goale nu vine bine... Mai mă uit eu încolo, mai mă fac că nu mă sinchisesc de el... bagabontul cu

ochii zgâiți la cucoane; ba încă-și pune și ochilarii pe nas. Tii! Frate Nae, să fi fost el aici să mă fiarbă așa, că-i sărea ochilarii din ochi și giubenul din cap, de auzea câinii în Giurgiu.

IPINGESCU: Rezon!

JUPÂN DUMITRACHE: În sfârșit, se isprăvește comedia. Ne sculăm să plecăm; coate-goale se scoală și dumnealui. Plecăm noi, pleacă și dumnealui după noi. Eu îl vedeam cu coada ochiului; dar nu vream să le spui cocoanelor, ca să nu le rușinez. Știi cum e Veta mea... rușinoasă.

IPINGESCU: Mie-mi spui? N-o știu eu?... Ei?

JUPÂN DUMITRACHE: Ei! Apucăm pe la Sfântul Ionică ca să ieșim pe Podul-de-pământ – papugiul cât coala după noi; ieșim în dosul Agiei – coate-goale după noi; ajungem la Sfântul Ilie în Gorgani – moftangiul după noi; mergem pe la Mihaiu-Vodă ca să apucăm spre Stabilament – mațe-fripte după noi... Eu trăgeam cu coada ochiului... fierbeam în mine, dar nu vream să spui cocoanelor...

IPINGESCU: Rezon! Ca să nu le rușinezi.

JUPÂN DUMITRACHE: Știi cum e Veta mea...

IPINGESCU: Rușinoasă, mie-mi spui?

JUPÂN DUMITRACHE: Când să apucăm de la Stabilament în sus, mă uit înapoi cu coada ochiului și nu mai văd pe coate-goale. Mai mergem ce mai mergem, mă uit iar... mă iertase bagabontul.

IPINGESCU: Jupân Dumitrache, adică să am pardon de impresie, eu gândesc că numai ți-ai făcut spaimă degeaba. Poate că omul o fi șezând prin partea locului, pe Dealul-Spirii. Ei! a venit și el la grădină ca și dumneavoastră, a stat și el până la isprăvitul comediei, și s-a nemerit să apucați tot pe un drum ca să vă înturnați la domiciliu. El a rămas la al lui și dumneavoastră ați mers înainte.

JUPÂN DUMITRACHE: Așa am crezut și eu întâi, dar stai să vezi!... A trecut după aia o săptămână la mijloc. Îmi cam și uitasem eu de istoria bagabontului; gândeam și eu: poate c-o fi stând coate-goale prin partea locului – bunioară vorba dumitale... Așa zice cumnată-mea ieri: „Nene, hai deseară la «Junion» la Ionescu!“ Cum auzii eu de „Junion“ mă făcui verde la față. „Ce să mai căutăm la comediile alea nemțești, niște mofturi; dăm parale și nu înțelegem nimica; mai bine punem